

XALQ ARTİSTİ, PROFESSOR SIYAVUŞ KƏRİMİ HAQQINDA DÜŞÜNCƏLƏRİM.

Siyavuş Kərimi - 70

Akif QULİYEV

Azərbaycanın Xalq artisti, professor, istedadlı musiqiçi, ifaçı və pedaqoq "Şöhrət" və "Şərəf" ordenli Siyavuş Kərimi haqqında söz demək həm asandır, həm də çətin.

Asandır ona görə ki, onun keçdiyi yaradıcılıq yolu, müxtəlif musiqi sahələrində göstərdiyi fəaliyyət, qazandığı nailiyyətlər mənim gözümdən qarşısında baş vermişdir. Çətindir ona görə ki, Siyavuş Kəriminin yaradıcılıq fəaliyyəti çoxplanlı və geniş olduğu üçün buna xüsusi elmi tədqiqat obyektinə kimi yanaşmaq lazımdır və onun əsl dəyərini verməkdən ötrü sənətinin yaradıcılığı ətraflı tədqiq olunmalıdır. Bu, musiqişünas tədqiqatçılarımızın öhdəsinə düşən vəzifədir.

Mən 55 il bundan əvvəl Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi məktəbində eyni sinifdə oxuduğum və 20 ildən çox iş yerində əməkdaş kimi tanıdığım istedadlı şəxsiyyət haqqında öz şəxsi fikirlərimi bölüşmək istədim.

Xalq artisti, professor Siyavuş Kəriminin gözəl ifaçı, aranjemançı, bəstəkar kimi Respublikamızda tanınması hamıya məlumdur. XX əsrin sonlarından onun bəstələdiyi mahnılar, xalq və bəstəkar mahnılarının işləmələri, kinofilmlərə və teatr tamaşalarına yazdığı musiqi tezliklə geniş dinləyici auditoriyası qazanmış və məşhurlaşmışdır. Lakin mən Siyavuş Kəriminin bəstəkarlıq fəaliyyətinə toxunmaq istəmirəm. Bu çox vaxt aparar. Mən onun bir təşkilatçı kimi keyfiyyətlərindən, əldə etdiyi nailiyyətlərindən, qazandığı uğurlardan söz açmaq istədim.

Əvvəla qeyd edirəm ki, mənim Siyavuş Kərimi ilə tanışlığım hələ məktəb illərindən, daha dəqiq desək, 1968-ci ildən başlamışdır. Belə ki, mən Sumqayıt şəhəri 9 sayılı orta məktəbin VI sinfini və 1 sayılı musiqi məktəbin tar sinfi üzrə V sinfini bitirdikdən sonra təhsilimi Bakıda Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi məktəbində davam etdirməli oldum. Siyavuş isə həmin məktəbdə VIII sinifdən tar ixtisasından təhsil almağa başlamışdır. Bizim ilk tanışlığımız məhz bu - Azərbaycanın bir çox məşhur musiqiçilərinin yetişdiyi təhsil ocağında olmuşdur.

Təsadüf elə gətirmişdir ki, biz tarın həm not ixtisasında, həm də muğam sinfində eyni müəllimlərdən dərslər alırdıq. Hər ikimiz notdan Rəna Kəngərlinin, muğamdan isə Əhsən Dadaşovun sinfində oxuyuruq. Məlum olduğu kimi görkəmli Azərbaycan tarzən-pedaqoqu Əhsən Dadaşov bir çox tarzənlərin müəllimi olmuş, tar ifaçılığında müəllimləri Mirzə Mansur Mansurovdan, Ənvər Mansurovdan mənimsədiyi klassik muğam ifa xüsusiyyətlərini öz tələbələrində ötürmüşdür. 60-cı illərdə ud alətinin yenidən xalq çalğı

alətləri sırasına daxil edilməsində onun böyük xidməti olmuşdur. Müəlliminin bu təşəbbüsü Siyavuş Kərimdə də uda olan marağı oyatmışdır. Məhz Əhsən müəllimin tövsiyəsi ilə Siyavuş Kərimi "Xatirə" xalq çalğı alətləri ansamblında çalışarkən ud alətini ifa etmişdir.

Tar ixtisası üzrə professional təhsil əlsə də, Siyavuş Kərimi bir çox alətlərdə: - saksafonda, gitbrada, fortepianoda sərbəst, məhərətlə ifa etməsi marağı dairəsinin genişliyindən irəli gəlmiş və onun bu keyfiyyəti korifey sənətkarların diqqətini özünə cəlb etmişdir.

Məktəb illəri bizim xatirəmizdə xoş hadisələrlə yadda qalmışdır. Sınıfımız çox məhrəban və istedadlı şagirdlərdən ibarət olduğu üçün bir sıra dərslərə bilikdə. 4-5 nəfərdən ibarət qruplar halında hazırlaşmağa adət etmişdik. Xüsusilə də, musiqi ədəbiyyatı və harmoniya fənlərini beş dost birlikdə öyrənirdik. Hazırlıq əsasən M.F.Axundov adına Respublika Mərkəzi Kitabxanasının "Musiqi otağı"nda baş verirdi. Bu ənənə bizim tərəfimizdən Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) təhsil aldığımız müddətdə də davam etdirilirdi.

Mükəmməl təhsil və fərdi istedadın üzvi birləşməsi öz nəticəsini verdi. Sınıfımızın məzunları Siyavuş Kərimi və istedadlı kamança ifaçısı və pedaqoq Fəxrəddin Dadaşov Respublikanın Xalq Artisti fəxri adına layiq görülmüş və professor kimi Ali məktəbdə pedaqoji fəaliyyət göstərirlər. Mən özüm Əməkdar İncəsənət xadimi və professor kimi 20 ildən artıqdır ki, Milli Konservatoriyada kafedra müdiri vəzifəsində çalışıram.

Digər sinif yoldaşlarımız fortepiano ifaçısı Əfqan Salayev Türkiyə Respublikasının Qazantep Universitetində, violın ifaçısı Elşən Əmrahov isə Ankaranın Bilkend universitetində professor vəzifəsində çalışırlar. Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbində bizim sinif yoldaşlarımız arasında təməli qoyulan mehriban və səmimi münasibət artıq 50 ildən çoxdur ki, davam etdirilir.

Ulu öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən Siyavuş Kəriminin Azərbaycan Milli Konservatoriyasına rektor təyin olunması ilə biz onun musiqi sənəti sahəsində fəaliyyətinin geniş və mükəmməl ideyalarla zəngin olduğunu da müşahidə edirik. Beləliklə o, yeni fikirləri, maraqlı layihələri, progressiv fikirləri ilə hamının diqqətini cəlb etməyə başlayır. Ən başlıcası isə o, irəli sürdüyü hər bir yeniliyin mütləq həyata keçməsinə, reallaşmasına çalışır və buna nail olur.

Görkəmli amerikalı iş adamı və ictimai xadim Bill Qeyts demişdir: “Əgər ağılınıza yaxşı ideya gəlibsə, yubanmadan hərəkət edin”. Bu prinsipdən çıxış edərək Siyavuş Kərimi hər zaman hərəkətdə, fəaliyyətdə, axtarışda olan yaradıcı şəxsiyyətdir. Qarşısına qoyduğu bütün vəzifələrin vaxtında və yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsinə çalışaraq, hər addımında özünün peşəkarlıq bacarığını nümayiş etdirir. Onun irəli sürdüyü orijinal ideyalar isə reallaşaraq istər musiqi təhsilinin, istərsə də musiqi mədəniyyətinin inkişafına xidmət edir.

Siyavuş Kəriminin yenilikçilik, novatorçuluq keyfiyyətləri onun Azərbaycan Milli Konservatoriyasında rektorluq etdiyi müddətdə daha qabarıq özünü göstərməyə başlamışdır. 2001-ci ildən Azərbaycan Milli Konservatoriyasına rəhbərlik etdiyi zaman ərzində onun musiqi təhsili sistemində dərinlikdən bağlılığı aydın müşahidə olunur. Söhbətlərin birində “Təhsil mənim üçün həyatımı həsr etməyə hazır olduğum sahədir” deyən sənətkar, həqiqətən, 20 ildən artıq böyük zaman kəsiyində özünü milli musiqinin tədrisinə və təbliğinə həsr edən fədai kimi fəaliyyət göstərir. O, hər zaman milli musiqimizin; xüsusən də, muğamlarımızın tədrisinə və təbliğinə xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşır. Bunu biz 2009-cu ildən start götürmüş və 2023-cü ildə də Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı, bilavasitə Siyavuş Kəriminin rəhbərliyi altında Azərbaycan Milli Konservatoriyasının dəstəyi ilə reallaşan VI Beynəlxalq “Muğam aləmi” musiqi festivalının keçirilməsi zamanı bir daha əyani gördük.

Siyavuş Kərimi yeniliyə, müasir zamanın tələblərinə cavab verən ideyalarının reallaşmasına həmişə cəhd etmişdir. Konservatoriyanın strukturunda, elm və tədris sahəsində yerinə yetirdiyi işlər bunu sübut edir. Məhz şəxsi təşəbbüsü ilə meydana gələn bu yeniliklərə aşağıdakıları aid etmək olar:

- Bülbül və Rəşid Behbudov vokal ənənəsini davam etdirmək üçün Milli Konservatoriyada “Milli vokal” kafedrasının yaradılması. Şərq oxuma məktəbindən Avropa vokal məktəbinə keçidin təməlini qoyan, milli vokal sənətinin banisi olan Bülbülün ifaçılıq ənənələrini gələcək nəsələ çatdırmaq məqsədilə yaradılan bu kafedrada Şərq və Qərb oxuma üsulları arasında qovuşma nöqtələri hesabına Azərbaycan

professional vokal ifaçılığının inkişafına geniş imkanlar açılmışdır.

- Vaqif Mustafazadə və Rafiq Babayev ifaçılıq ənənəsini gələcək nəsələ ötürmək məqsədilə Milli Konservatoriyada “Populyar musiqi və milli caz” kafedrasının yaradılması. Bu işdə Siyavuş Kərimi öz şəxsi təcrübəsindən faydalanaraq Azərbaycan estrada musiqisinin gələcək inkişafı üçün mükəmməl bazanın yaradılmasına çalışmışdır.

Məlumdur ki, XX əsrin 70-ci illərində sənətə bir ifaçı kimi qədəm qoyan Siyavuş Kərimi öz istedad və peşəkarlığını Rəşid Behbudov, Rafiq Babayev, Polad Bülbüloğlu kimi korifey sənətkarların rəhbərliyi altında müxtəlif musiqi kollektivlərində fəaliyyəti ilə təkmilləşdirmişdir. Onun Rəşid Behbudovun Dövlət Mahnı Teatrında solist (1979-1980), “Aşıqlar” vokal-instrumental estrada ansamblında solist, aranjimançı və bədii rəhbər (1980-ci illər), Azərbaycan Dövlət tele-radiosunun estrada orkestrində bədii rəhbər (1989-1992), “Cəngi” estrada-folklor qrupunda rəhbər (1992-1995) kimi çalışması bəstəkarlıq yaradıcılığına da əhəmiyyətli təsir göstərmişdir.

Bütün bunlarla yanaşı, XX əsrin sonlarından Azərbaycan estrada musiqisinə yeni nəfəs gətirən mahnıları ilə daxil olan Siyavuş Kərimi bir bəstəkar kimi də milli estrada janrının inkişafına öz töhfəsini verir.

- Siyavuş Kərimi ilk dəfə olaraq musiqi təhsili sistemində bakalavr pilləsində “Musiqi menecmenti”, magistr pilləsində isə “Art menecment” fənnlərinin tədrisinə nail olmuşdur. Azərbaycan Milli Konservatoriyasından sonra bu fənnlərin tədrisi digər qabiliyyət yönümlü ali məktəblərdə də tətbiq olunmağa başlamış və bu gün də uğurla davam etdirilir.

- İlk dəfə olaraq Azərbaycan milli musiqi təhsilində qədim musiqi alətimiz olan “Sazın not tədrisi” Siyavuş Kəriminin təşəbbüsü ilə reallaşmışdır. Belə ki, “Saz məktəbi” dərsləri öz elmi-metodik səviyyəsinə, tərtibinə və məzmununa görə saz ifaçılığının və tədrisinin müasir tələblərinə uyğun hazırladığı üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

- Siyavuş Kəriminin bilavasitə rəhbərliyi və ideyaları ilə Azərbaycan Milli Konservatoriyasının “Milli musiqi alətlərinin təkmilləşdirilməsi” adlı elmi-tədqiqat laboratoriyasında bir sıra yeniliklər həyata keçirilmişdir. Milli musiqi alətlərimiz - tar, kamança, balaban, zurna və başqalarının yenidən bərpası, yeni növlərin yaradılması, onların quruluşu və ifaçılıq imkanlarının genişləndirilməsi, səslənməsinin daha da zənginləşdirilməsi və gücləndirilməsi üçün laboratoriyada elmi-praktiki araşdırmalar aparılmışdır.

- Siyavuş Kərimi milli musiqimizin daha geniş beynəlxalq miqyasda təbliği üçün orijinal layihələrə imza atmışdır. Onun rəhbərliyi ilə 1997-ci ildə Azərbaycan-Norveç, 2002-ci ildə Azərbaycan-Cənubi Amerika (“Salam-Hola”) musiqi layihələri milli musiqimizin dünya miqyasında tanınmasında, xalq incilərinin digər xalqların musiqisi ilə sintez olunmasında, musiqi ifaçılığında yeni və maraqlı ideyaların aktuallaşmasında böyük rol oynamışdır. Siyavuş Kəriminin təşkilatçılığı və yaxından iştirakı ilə hazırlanan

bu layihələrin əsas məqsədi ölkələrarası və mədəniyyətərarası musiqi əlaqələrini daha da genişləndirmək, ən əsası isə Azərbaycan musiqisini dünya arenasına yeni müstəvidə çıxararaq təbliğ etmək və tanımaqdır.

- Konservatoriyada elm və tədris prosesinə respublikanın ən parlaq musiqiçi simalarının cəlb edilməsində də Siyavuş Kəriminin xüsusi əməyi vardır.

Həmişə axtarışda olan Xalq artisti, professor, "Şöhrət" və "Şərəf" ordenli Siyavuş Kərimi 70 illik yubileyində əliboş qarşılamadı. Bu ilin 20 noyabrında Heydər Əliyev sarayında tamaşaya qoyulan "Nəsimi"

operası Respublikamızın mədəniyyət hadisəsinə çevrildi.

Əsası Üzeyir Hacıbəyli tərəfindən qoyulan fundamental musiqi mədəniyyəti sistemini rəhbər tutaraq Siyavuş Kərimi də musiqi təhsili və maarifi sisteminin qabaqcıl nailiyyətlərindən bəhrələnərək bunu yeni ideyalarla zənginləşdirmişdir. Burada başlıca olaraq müxtəlif musiqi mədəniyyətlərinin (Şərqi və Qərbi), təhsil və təlim ənənələrinin qarşılıqlı əlaqəsi, bunların sintezi mühüm rol oynayır. Bu estafeti bir çox Azərbaycan musiqiçiləri kimi Siyavuş Kərimi də uğurla davam etdirir.

К ЮБИЛЕЮ ПРОФЕССОРА АКИФА КУЛИЕВА

Алёна ИНЯКИНА

Азербайджанская музыкальная наука, уже более столетия развивающиеся в русле не только традиционной, но и академической музыки, характеризуется весомым вкладом отечественных учёных в исследование вопросов национального музыкального наследия. Общеизвестным фактом современного мира является то, что в эффективном развитии любой науки, в том числе, науки о музыке, большое значение имеют исследования учёных, деятельность которых характеризуется с одной

стороны многовекторностью, а с другой — продуктивностью в каждой из выбранных сфер. Не менее важным на пути такого исследователя становится вопрос выбора сферы научных интересов с точки зрения её актуальности, а также перспективности для дальнейших исследований.

Заслуженный деятель искусств Азербайджана, доктор философии по искусствоведению, один из ведущих профессоров Азербайджанской Национальной Консерватории Акиф Кулиев — музыковед, с именем которого связаны интересные научные открытия в области национальной музыки, в первую очередь, музыки устной традиции.

Как часто бывает в жизни талантливых музыкантов — исполнителей, композиторов или музыковедов, любовь к музыкальному искусству, как и интерес к определённым его сферам, закладывается, а впоследствии и проявляется с самого детства. И в этом вопросе речь идёт не столько о сознательном выборе с детства, поскольку даже сам А.Кулиев в одном из интервью признавался, что он не может сказать, что его «детские мечты и фантазии были связаны с музыкой», сколько о той среде, в которой растёт и формируется будущий музыкант.

Хорошо известно, что ярким впечатлением детства, которое, вероятно, сыграло определяющую роль в выборе будущей профессии Акифа муаллима, было творческое общение с его дядей — выдающимся исполнителем на таре, виртуозом, педагогом и музыковедом Ханали Кулиевым. Неслучайно, что именно тар стал для начинающего исполнителя главным музыкальным инструментом

